

Täysistunto

Keskiviikko 5.4.2017 klo 14.00—15.42

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 15.42.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (14.00—14.55) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (14.55—15.42).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2016, Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2016 ja Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2016 (K 10-12/2017 vp).

3. Välikysymys hallituksen sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksesta

Välikysymys VK 2/2017 vp

Pöytäkirjan liite Epäluottamusehdotus 4.4.2017 Liite 3A

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt tehdään päätös Tuula Haataisen ynnä muiden välikysymyksestä hallituksen sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksesta. Keskustelu välikysymyksestä päättyi 4.4.2017 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Tuula Haatainen Sirpa Paateron kannattamana tehnyt ehdotuksen epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle. Ehdotus on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 3A)

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

Selonteko hyväksyttiin.

Luottamuslause valtioneuvostolle "jaa", Tuula Haataisen ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 63; poissa 32 (äänestys 1).

Eduskunta päätti, että valtioneuvosto nauttii eduskunnan luottamusta. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 188/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 4/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

14.04 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on edistää julkisen hallinnon viranomaisten asiakaspalvelun saatavuutta yhdenvertaisesti koko maassa ja parantaa viranomaisten toiminnan tehokkuutta. Esityksellä pyritään tukemaan digitalisaatiokehitystä ja mahdollistamaan riittävän suurten asiointiverkostojen kustannustehokas ylläpitäminen luomalla puitteet valtion ja kuntien asiakaspalvelutehtävien hoitamiseksi yhteispalveluna. Erityisesti näillä yhteispalvelujärjestelmään ehdotetuilla muutoksilla voidaan osaltaan turvata sellaisten henkilöiden asiointitarpeet, jotka eivät osaa tai joilla ei ole vielä teknisiä mahdollisuuksia hoitaa asiointiaan sähköisten palveluiden avulla.

Laissa ei ehdoteta säänneltävän sitovasti siitä, mitä viranomaisten palveluja yhteispalvelupisteen palveluvalikoimaan täytyisi sisältyä, vaan tämä ehdotus perustuu nykyisen kaltaiselle viranomaisten sopimusperusteiselle yhteistyölle, jossa myös palveluvalikoima määräytyy sopimuskohtaisesti. Malli mahdollistaa palvelujen tarjoamisen joustavalla tavalla asiakkaiden tarpeista lähtien ja paikalliset olosuhteet joka kerta huomioon ottaen.

Valiokunta näkee tärkeänä, että viranomaisten tulee suunnitellessaan asiakaspalvelun järjestämistä ja palveluverkkoaan kehittäessään ottaa huomioon hallintolaissa säädetyt hyvän hallinnon takeet sekä eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisukäytännöstä ilmenivät oikeusohjeet. Valiokunta toteaa, että yhteispalvelu voi olla tästä näkökulmasta eräs keskeinen palvelukeinovaihtoehto. Lisäksi on huomioitava, että palveluneuvojen osaaminen vastaa yhteispalvelussa tarjottavan asiakaspalvelun kulloisiakin vaatimuksia.

Ja sitten, tämä mietintö on herättänyt tietysti kritiikkiä, tämä ei ollut ihan täysin yksimielinen, oppositio teki tähän mietinnön hylkäysesityksen sisältävän vastalauseen, ja se pohjautui lähinnä siihen, kuinka lyhyeksi aikaa tämä tullaan säätämään, mutta siitä varmaan opposition edustajat itse kohta kertovat lisää. Valiokunnan enemmistö kuitenkin katsoi, että tämän asian suhteen ei ole syytä vitkastella.

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

14.06 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallinnon uudistus on erittäin tervetullut, ja siinä on monta hyvää kohtaa. Halusin tulla erityisesti nostamaan esiin sellaisen näkökulman, että seuraava merkittävä syrjäytyneiden joukko tulee olemaan niin sanotut digisyrjäytyneet: monet sellaiset ikääntyneet ihmiset, jotka eivät enää pysty hoitamaan asioitaan, koska heidän digitaaliset taitonsa eivät ole sellaisia, että he pystyisivät sopeutumaan tähän yhteiskunnan nopeaan muutokseen. Sen tähden onkin tärkeää, niin kuin täällä todetaan, että erityisesti kiinnitetään huomiota näihin henkilöihin, jotka eivät pysty sähköisesti asioitaan hoitamaan.

Tämä tulee olemaan kasvava joukko, ja sen takia halusin tulla tänne mainitsemaan, että samalla kun kaikki ymmärrämme digitaalisuuden merkityksen ja kasvamisen, on kohtuutonta, että tämä ikääntyneiden joukko, joka ei hallitse älypuhelimien käyttöä, ei pysty hoitamaan asioita vaikka haluaisi. Toimintakykyä on, mutta tavallaan se muoto, jonka yhteiskunta tarjoaa tälle hoitotieksi, on heille täysin mahdoton: soittaa puhelimella johonkin palvelunumeroon, josta sitten sanotaan, että "hyvää päivää, jos asianne koskee tätä, valitkaa 1; jos asianne koskee tätä, valitkaa numero 9". Se edellyttäisi jo älypuhelimien käytön hallintaa ja sen ymmärtämistä, mistä sieltä pitää ne erilaiset valikot ja tehtävät sitten hakea. On siis pidettävä huolta siitä, että kun näitä hallinnon uudistuksia tehdään, niissä myös todetaan selkeästi, että kunnan ja kaupungin tehtävä on järjestää sellainen puhelinnumero, jossa ihminen vastaa ja opastaa sitä henkilöä henkilökohtaisesti, ikään kuin ihminen on tavattavissa ihmiselle.

Tämä digisyrjäytyneiden joukko tulee kasvamaan. Suomi on Euroopan nopeimmin vanheneva kansa, joten jokaisessa yhteiskunnallisessa palvelussa, jota me odotamme ihmisten nyt itsenäisesti hoitavan, on myös huomioitava se, että meillä on kasvava joukko ihmisiä, jotka eivät pysty olemaan digitaalisten palveluiden varassa.

14.10 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallinnon yhteispalveluajattelu on hyvä asia, ja on arvokasta, että sitä viedään eteenpäin eikä jäädä odottamaan muita uudistuksia, jotka ovat tekeillä.

Tässä edellä edustaja Laukkanen puhui digisyrjäytyneistä ja niistä henkilöistä, jotka eivät pysty digitalisaatioon tai sähköisten palveluiden käyttämiseen, ja nimenomaan siihen tällä halutaan vastata, että on mahdollisuus toimia myös toisella tavalla. Täällä tulee koulutusvelvollisuutta ja tämäntyyppistä. Edustaja Laukkanen puhui kuitenkin käytännössä vain ikääntyneistä ihmisistä, joilla näitä vaikeuksia olisi digitalisaation kanssa, ja itse asiassa näin se ei pelkästään ole, vaan meillä on yhä kasvava joukko sellaisia ihmisiä, joilta syystä tai toisesta digitaalisten palveluiden käyttäminen ei onnistu. Sen takia, kun luin tätä mietintöä, hivenen hämmästyin sitä, että kun tässä kuitenkin puhutaan digitalisaatiosta ja sähköisistä palveluista, niin verkkoesteettömyyteen tässä ei millään tavalla kiinnitetä huomiota, siihen että niiden palveluiden, joita tässäkin osittain haetaan sähköisten järjestelmien kautta, pitäisi olla yksinkertaisempia. Verkkoesteettömyys tarkoittaa nimenomaan sitä, että siellä pystyvät näkövammaiset, heikkonäköiset, toimimaan, mutta myös sitä, että ne polut olisivat yksinkertaisia, mitä mennään. Jokainen, joka on esimerkiksi veropalvelua käyttänyt, tietää, että se ei ole kovinkaan esteetön edes meille, jotka käytämme paljon sähköisiä palveluita. Kysyisinkin valiokunnan puheenjohtajalta, edustaja Eerolalta: herättikö tämä verkkopalveluiden esteettömyys tässä yhteydessä minkäänlaista keskustelua — se, että myös siihen pitäisi panoksia laittaa?

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

14.12 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämänlaisesta esteettömyydestä ei hirvittävän paljon kyllä keskusteltu, ja se jäi aika vähälle huomiolle. Sinänsä oli erittäin arvokas puheenvuoro nyt, kun toitte esiin tämän esteettömyyden myös näissä verkkopalveluissa, joista osa on erittäin hankalia. Otitte esille veropalvelun sivut. Viime viikolla itse kävin siellä, ja ei meinannut tulla yhtään mitään, kun en meinannut löytää sitä, mitä sieltä hain.

14.12 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Halusin oikeastaan ihan lyhyesti ja keskitetysti puheenvuorossani keskittyä vain ikääntyneisiin — tietysti luotin siihen, että edustaja Heinonen nostaa tämän älykkäänä miehenä esille ja laajentaa keskustelua, niin kuin hän aina tekee. Mutta nämä ikääntyneet ihmiset ovat tällä hetkellä niin suuri joukko, joka oikeasti yrittää pysyä mukana, on hyväkykyisiä, toimintakykyisiä, jotka asuvat yksin mutta joilta nämä digitaaliset taidot eivät vain onnistu, niin että sen takia tämä on erittäin tärkeä asia nostaa keskusteluun.

14.13 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos valio-kunnan puheenjohtajalle, että hän vastasi ja itse asiassa vähän otti koppia tästä asiasta. Itse toivon, että me ottaisimme kaiken kaikkiaan kaikissa näissä uudistuksissa, missä digitalisaatioon nyt laitetaan panoksia, tämän verkkoesteettömyyden aivan uudella tavalla esille. Ja kun eduskunnassa olemme ja meidänkin verkkosivuillamme paljon ihmisiä käy ja kun sieltä löytyy kyllä eri kieliversiot, niin voisiko sieltä löytyä jatkossa myös sellainen esteetön, helppo, yksinkertainen tie — se ei välttämättä tarkoita siis selkokieltä, mutta se voi olla myös siihen suuntaan menevä, mutta ennen muuta sellainen yksinkertainen tie — löytää ne tärkeimmät asiat? Eduskunta voisi Suomi 100 -juhlavuonna olla tässä myös suunnannäyttäjä kaikille muille, Kelalle, verotoimistolle ja muille, jotka toimivat verkossa: olisimme niin kuin tiennäyttäjät siinä, että verkkokin voi olla esteetön, ja tämä siis tarkoittaa kaikkia netinkäyttäjiä. Meillä monet palvelut ovat monin verroin liian hankalia.

14.14 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinonen ja edustajakollega Laukkanen puhuivat verkkoesteettömyydestä. Näin sen pitää olla, että viranomaisten kanssa asioidessa kynnyksen pitää olla mahdollisimman alhaalla.

Toinen näkökulma, mikä jatkuvasti nousee esiin, on puheluiden maksullisuus, kun soitetaan viranomaisille. Ja nimenomaan sellaiset tilanteet ovat kohtuuttomia, joissa asiakas joutuu jonottamaan kymmeniä minutteja, joissain tapauksissa toista tuntia, ja jonotusaika on maksullista. Ymmärtääkseni myös oikeusasiamies on ottanut tähän kantaa, että näin ei pitäisi olla, ja tähän haluan kiinnittää tässäkin yhteydessä huomiota.

14.15 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on jo useammassa puheenvuorossa ihan oikein peräänkuulutettu sitä, että pitää ottaa huomioon myöskin se useamman sadantuhannen ihmisen joukko, jolla ei ole itsellään suoraa valmiutta käyttää verkkopalveluja. Ja silloin pitää ottaa huomioon myöskin se, että kirjastojenkin kautta voidaan tarjota, koska tärkeintähän tässä on se, että löytyy järjestelmä, joka toimii jokaisessa kunnassa, jotta jokaisella olisi mahdollisuus se palvelu sieltä saada ja mielellään sitten opastusta ja ohjeistusta sen palvelun käyttöön.

Sitten kysymys näiden erilaisten palvelujen maksullisuudesta. Tämä on asia, joka pitäisi kattavasti nyt sen takia selvittää, että me olemme menossa enenevästi tilanteeseen, jossa

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

ihmiset joutuvat jonottamaan. Kela-taksi on yksi hyvä esimerkki: kun sitä useamman keran joutuu soittamaan, niin hyvin helposti puhutaan lähes 10 euron maksuista. Eli pitäisi tehdä kattava selvitys, ettei käytetä väärin tätä palvelujen maksullisuutta, varsinkin sen takia, että siellä joutuu odottamaan sitä palvelua ja jonottamaan ja silloin se maksaa enemmän.

14.16 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn kokeneen edustaja Anttilan huoleen tästä yksinomaan nettipalveluihin satsaamisesta. Meillä on monta esimerkkiä siitä, että nämä nettipalvelut eivät ole vielä kaikkien jokapäiväistä elämää. Otan yhden esimerkin Helsingistä: Helsingin Vuosaaren terveyskeskus vaihtoi puhelinpalveluista kertaheitolla nettiasiointiin. Seurauksena oli, että järjestelmät eivät toimineet. Oli monta viikkoa tilanne, että tavalliset ihmiset eivät saaneet normaalilla tavalla yhteyttä lääkäriin, suurta huolta siitä, miten terveysasiat hoituvat, eikä se ole vielääkään kokonaan kunnossa, vaikka korjausliikkeitä on monta kuukautta tehty.

Me tiedämme, että näitä suunnitelmia on muitakin. Myös työvoimapalveluja, työllisyyspalveluja ollaan siirtämässä nettiin. Jopa sanktotoiminta aiotaan siirtää nettiin niin, että automaattisesti koneet määrittävät sanktion, ellet ole nettiin täyttänyt ja kertonut joka päivä, mitä olet tehnyt.

Netti on ilman muuta osa palvelua, mutta yksin sen varaan ei pidä rakentaa.

14.17 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä ovat edustajakollegat käyttäneet kyllä erinomaisia puheenvuoroja, ja nimenomaan tämä verkon esteettömyys on todella tärkeä asia, joka täytyy ottaa huomioon kaikessa toiminnassa, kun suunnitellaan viranomaisten järjestelmiä.

Haluan kuitenkin nostaa vielä esille erään näkökulman, noin tuolta lappilaisesta perspektiivistä. Meillä mennään ja viedään vahvasti palveluita verkkoon, mutta siltikin meillä on vielä tässä maassa alueita, joissa ei ole riittävän kattavia tietoliikenneyhteyksiä rakennettu. Eli siinä vastaavasti, kun kehitetään esteettömyyttä, täytyy varmistaa se, että saadaan myös tähän laajakaistarakentamiseen vauhtia. Ja olisi kyllä hieno juttu, jos näin satavuotiaan Suomen kunniaksi voidaan sitoutua siihen, että jossakin tietyssä aikamääreessä kaikille suomalaisille tarjotaan kotiin se kattava laajakaistayhteys, että se on mahdollista hankkia kohtuuhintaan.

14.18 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan erinomaista keskustelua. Kun nettipalveluita lisätään, se johtaa väijäämättä siihen, että jotkut siitä hyötyvät paljon elikkä ne, joilla on nopeat laajakaistayhteydet käytössä, ja sitten armotta ne, joilla ei tätä mahdollisuutta ole, tippuvat pois. Olin tuossa aamupäivällä yhteydessä erään asian tiimoilta, jossa olisi pitänyt nimenomaan olla nettiyhteys, ja yritin puhelimella saada ihmistä kiinni. Nettiyhteys totta kai oli olemassa, mutta puhelimella ei ihmistä saanut millään kiinni. Elikkä me olemme siinä tilanteessa jo aika pitkälti Suomessa tänä päivänä, että nettipalvelut hallitsevat markkinoita ja sen aidon, palvelevan ihmisen löytäminen sieltä toisesta päästä on äärimmäisen vaikeaa.

Tämän takia eduskunnan pitää ottaa tämä vakavasti ja vaikka nyt jo näissä neuvotteluissa, mitä parhaillaan käydään, puolivälineuvotteluissa, pyrkiä siihen, että Suomen eduskunta antaa selkeät määrärahat nopeiden laajakaistayhteyksien rakentamiseksi koko Suomeen. Tästä on monia hyviä asiakirjoja tässä talossa tehty, mutta sitä isoa läpimurtoa ei

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

vielä ole saatu aikaiseksi, että kaikkialle aidosti ruvetaan laajakaistayhteyksiä rakentamaan valokuitutekniikkaan perustuen.

14.19 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni on hyvä, että tätä keskustelua on laajennettu myös puhelinpalveluiden osalle. Kyllä tämä aika karmea esimerkki on siitä, että tämmöisessä tilanteessa meillä Kela ei ole pystynyt reagoimaan siten, että puhelinjonottaminen näiden palveluiden saamiseksi ei olisi maksullista. Tämä tuntuu härskille, että tämä meidän oma kansallinen päätöksenteko, josta vähävaraisten ihmisten tuet ovat kiinni, tällä hetkellä rahastaa niitä, jotka kaikkein eniten ovat tukien tarpeessa.

Toki meillä on vähän muutakin jälkeenjääneisyyttä. Lainsäädäntö on tullut nyt velvoittavaksi niin, että pankkien on annettava pankkitunnukset. Mutta tällä kertaa esimerkiksi meidän kotimainen Osuuspankki-konserni ei vielääkään pysty toimittamaan maksuhäiriömerkintäisille ihmisille pankkitunnuksia, kun järjestelmä ei jollakin lailla ole kunnossa. Vaikka meillä on ollut tiedossa, että tämä lainsäädäntö tulee velvoittamaan pankkeja, niin edelleen meillä on satojatuhansia ihmisiä, joilla ei ole pankkitunnuksia, jotta he voisivat asioida nettiyhteyksien kautta.

14.20 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin vain toisenkin puolen halunnut tähän tuoda esille: Totta kai on nämä ongelmat, että kaikkien pitäisi päästä näihin palveluihin, ja palvelut täytyy tarjota, mutta meidän täytyy nähdä myöskin ne mahdollisuudet. Nyt esimerkiksi joissain rakennusluvuissa tai vastaavissa tämä homma voi nopeutua huomattavasti, kun päästään sähköisiin lupakäytäntöihin ja vastaaviin. Myöskin työvoimapalveluissa osa porukoista varmaan pystyy näkemään, että suunnilleen näkyy kokeiluna ja karttapuolella, mistä työpaikkoja löytää. Eli kannattaa käyttää myöskin nämä hyvät puolet, mitä sieltä on löydettävissä. Mutta tietenkään se ei voi olla ainoa palvelu niiden osalta, jotka eivät pysty sitä käyttämään. Siihenkin liittyy sekä infrarakentamista että koulutusta, että pystyisi entistä helpommin tekemään. Siihen liittyy myöskin tietoyhteiskunta-ammattilaisten näkökulma, että pitäisi tehdä sellaiset käyttöliittymät, joita on todella helppoa käyttää eikä monimutkaista.

Puhemies Maria Lohela: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Heinonen, ja sitten mennään puhujalistaan.

14.21 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä keskustelusta nyt ehkä sai vähän sen kuvan, että tässä edistettäisiin pelkästään tätä digitaalista puolta. Itse halusin sen nostaa sen takia esille, että olen huolissani siitä verkkoesteettömyysasiasta. Mutta tässä hallituksen esityksessähän nimenomaan nyt halutaan vastata niihin ongelmiin, mitkä edustaja Heinäluomakin esille nosti, että kaikilla ei ole niitä yhteyksiä ja mahdollisuuksia, eli halutaan turvata niiden henkilöiden asiointitarpeet, jotka eivät osaa tai joilla ei ole teknisiä mahdollisuuksia hoitaa asiointiaan yksinomaan sähköisten palveluiden avulla. Eli nimenomaan halutaan vastata siihen. Mutta kun ne sähköiset palvelut ovat osana siinä — ja olen edustaja Jaskarin kanssa täysin samaa mieltä, että ne ovat tervetulleita vaikkapa erilaisiin rakennuslupiin ja muihin — niin pitää niidenkin olla yksinkertaisia ja sielläkin tämä verkkoesteettömyys ottaa esille.

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä edustaja Katainen, vastauspuheenvuoro.

14.22 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kollegat ovat käyttäneet ihan ansiokkaita puheenvuoroja koskien laajemmin sitä palveluitten kirjoa, tai sen puutetta, mitä erityisesti harvaan asutuilla seuduilla on. Nythän on kyse nimenomaan yhteispalvelupisteistä tällä kohtaa elikkä siitä verkostosta, minkä toivotaan laajenevan sillä tavalla, että myöskin maaseudulla olisi mahdollisuus päästä samojen palveluitten äärelle kuin muuallakin. Tällä hetkellä tuo palveluitten verkosto on harmillisen harvaa. On maakuntia, joissa vain yhdessä kunnassa esimerkiksi on yhteispalvelupiste. Toki tämä äsken keskusteltu asia laajentaa, mutta esimerkiksi puutteelliset laajakaistayhteydet ovat vain yksi syy, miksi se on mahdotonta ihmisten saavutettavuuden näkökulmasta.

Puhemies Maria Lohela: Sitten listalla vähän eteenpäin.

14.23 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisen hallinnon yhteispalvelusta annettua lakia. Tämä esitys perustuu nykyisen kaltaiselle viranomaisten sopimusperusteiselle yhteistyölle. Esityksellä on erinomaiset tavoitteet, ja toivonkin, että ne toteutuvat mahdollisimman pian. Esityksen tavoitteena on nimittäin edistää julkisen hallinnon viranomaisten asiakaspalvelun saatavuutta yhdenvertaisesti koko maassa sekä parantaa viranomaisten toiminnan tehokkuutta. Tässä on hallitukselle haastetta riittämiin, mutta uskon, että se siinä lopulta onnistuu.

Esityksessä ehdotetulla lailla julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta on tarkoitus päivittää yhteispalvelujärjestelmää, niin että sen avulla voitaisiin edistää nykyistä paremmin viranomaisten asiakaspalvelujen saatavuutta koko maassa. Viranomaisten omat toimipisteverkot ovat parin viimeisen vuosikymmenen aikana harventuneet merkittävästi, ja viranomaisilla on edelleen taloudellisuuden ja tuottavuuden vaatimusten kasvaessa tarpeita verkostojensa supistamiseen. Minulle viimeisimpänä uutisena on tullut, että Outokummun pieni poliisiasema Pohjois-Karjalassa tyhjenee poliiseista 1.9.2017 alkaen. Onneksi lupapalvelut sinne jäävät, mutta seuraavaksi on lakkautuslistalla Ilomantsi. Nämä päätökset vievät osaltaan eteenpäin poliisipäällikön pitkäaikaista tavoitetta, että Itä-Suomen poliisilaitoksen alueella olisi vain kolme poliisiasemaa: Mikkeli, Kuopio ja Joensuu. Tämä varmasti kohta toteutuu, vaikka se on törkeää alueella asuvien aliarvioimista. Joka tapauksessa on erittäin tärkeää pitää yhteispalvelu täydentävänä kanavana, tarjota viranomaisten asiakaspalvelut myös tulevaisuudessa yhdenvertaisesti koko maassa, myös Ilomantsissa.

Tällä esityksellä pyritään tukemaan hallitusohjelman mukaista digitalisaatiokehitystä ja mahdollistamaan riittävän asiointipisteverkon kustannustehokas ylläpitäminen luomalla puitteet valtion ja kuntien asiakaspalvelutehtävien hoitamiseksi yhteispalveluna. Pidän hyvänä, että erityisesti yhteispalvelujärjestelmään ehdotetuilla muutoksilla voidaan osaltaan turvata niiden henkilöiden asiointitarpeet, jotka eivät osaa tai joilla ei ole teknisiä mahdollisuuksia hoitaa asiointiaan yksinomaan sähköisten palvelujen avulla.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä hetkellä voimassa olevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että voitaisiin nykyistä paremmin varmistaa omakustannusperiaatteen toteutuminen yhteispalvelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten jaossa toimintaan osallistuvien viranomaisten kesken. Ehdotetulla lailla kehitetään ja monipuolistetaan lupauksen mukaan yhteispalvelun toimintatapoja ja palvelukeinoja. Laissa ei kuitenkaan eh-

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

doteta säänneltävän sitovasti siitä, mitä viranomaisten palveluja yhteispalvelupisteen palveluvalikoimaan sisältyy. Ehdotus perustuu nykyisen kaltaiselle viranomaisten sopimusperusteiselle yhteistyölle, jossa myös palveluvalikoima määräytyy sopimuskohtaisesti. Esityksen mukainen malli mahdollistaisi palvelujen tarjoamisen joustavalla tavalla asiakkaiden tarpeista lähtien ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Erityisesti tämä kohta on parasta, mitä tässä esityksessä on. Toiminnan tulee olla tulevaisuudessa joustavaa ja asiakkaiden tarpeista lähtöisin, ei viranomaisten. Pidän myös hyvänä, että esityksen mukaisten säännösehdotusten hyväksyminen ja täytäntöönpano voidaan toteuttaa itsenäisesti eikä niillä ole välitöntä riippuvuussuhdetta tulevaan maakuntauudistukseen.

14.28 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Palvelujen saavutettavuus on yksi keskeisiä palvelun suhteen määriteltäviä asioita. Jos palvelu on liian kaukana, se ei oikeasti ole palvelu, jota voidaan käyttää. Siksi on hyvä, että yhteispalvelupisteet voivat tuoda parhaimmillaan jo karanteitakin palveluita lähelle ihmistä.

Meillä kotipitäjässäni Kivijärvellä oli yhteispalvelujen etäpalvelukokeilu, jossa niin Kelan, verottajan, työvoimahallinnon kuin poliisin lupapalveluita sai etäpisteestä. Jo muutama viikon jaksossa huomattiin, että kymmenientuhansien kilometrien ajot asiakkailta vähenivät, eli se oli myös asiakkaan säästö ja ilmaston kannalta erittäin positiivinen asia. Kuitenkin näissä lupapalvelupisteissä on noussut vähän ongelmaksi se, että kunnat ovat kokeneet, että he joutuvat omalla kontollaan hoitamaan asiakkaitten asioita, koska jonkunhan siellä päässäkin täytyy olla neuvomassa. Toki oli tässäkin videoyhteysmahdollisuuksia, ja joskus voi viranomainen tulla aivan paikan päällekin, kuten esimerkiksi poliisipalveluissa Pihtiputaalla on tehty.

Mutta kustannusten jako ei ole ollut erityisen selvää, ja siksi mielestäni on hyvä, että tätä nyt selvennetään ja kunnat eivät joudu niin paljon vastaamaan tulevaisuudessa sitten etäpalvelupisteitten säilyttämisestä.

14.30 Elsi Katainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tämä jo pitkään valmistelussa ollut esitys tällä tavalla taas hieman saa potkua eteenpäin. Pidän hyvin tärkeänä, että näitä yhteispalvelupisteitä kehitetään niin, että kaikilla suomalaisilla on yhtäläiset mahdollisuudet saada palveluita ihan aidosti.

Pelkkä yhteispalvelupisteen nopea nettiyhteys ei kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan erittäin paljon sähköisten palveluiden käytön neuvontaa ja tukea, ja siihen on myös panostettava. Myös palveluneuvojen osaamista ja näitä teknisiä järjestelmiäkin on kehitettävä. Tällainen kohtuullinen saavutettavuus pystyttäisiin näin takaamaan, ja siksi olisikin erittäin tärkeää, että kaikki viranomaistahot myöskin sitoutuisivat tähän hankkeeseen ja palveluitten tuomiseen yhteispalvelupisteisiin. Huomiota on tietysti kiinnitettävä erityisesti ikäihmiin, syrjäisiin seutuihin ja myöskin henkilökohtaiseen neuvontaan.

Valiokunnassa oppositio on erityisesti kantanut huolta siitä, miten tämä hanke suhtautuu maakuntauudistukseen. Nyt on kuitenkin hyvä huomioda se, että tätä lakia ja näitä järjestelmiä on kehitetty sillä tavalla, että ne ovat aivan kelpoja myöskin tämän maakuntauudistuksen jälkeen, joten uskon, että tämä on hyvä hanke viedä eteenpäin esitetyllä tavalla.

14.31 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Yhteispalvelupisteajattelu ja se lähtökohta ja se, mitä on vuosia tehty, ovat erittäin hyviä asioita. Me olemme monella paikkakunnalla nähneet sen tarpeeksi, että kuntien ja valtion palveluita on saatavilla samasta pai-

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

kasta, ja ihan ehdottomasti olen samaa mieltä, että niitten palveluiden järjestämisessä on kehitettävää, jotta ne palvelisivat yhä paremmin.

Täällä mietinnössä on lause, jossa lukee, että "yhteispalvelulla pyritään tukemaan digitalisaatiokehitystä ja mahdollistamaan tehokas ja kattava asiointipisteverkosto luomalla puitteet valtion ja kuntien asiakaspalvelutehtävien hoitamiseksi yhteispalvelun asiakaspisteissä". Kyllä, tästä olemme samaa mieltä. Mutta kun katsoo vaikkapa Kuntaliiton lausuntoa, niin siellä aika suorasanaisesti kerrotaan, että tämä esitys ei vastaa nykytilan haasteisiin eikä esityksen tavoitteisiin siitä syystä, että tässä ei kerrota mitään siitä, miten luodaan palveluiden tasa-arvoinen saatavuus koko maahan — siihen ei tule muutosta — tai miten huolehditaan valtion palveluiden saamisesta lähelle tilanteissa, joissa kunta ei perusta sitä asiointipistettä. Tämä oli siis Kuntaliiton lausunnosta, mikä meidän mielestämme oli aika merkittävä. Jos me ajattelemme, että palveluja parannetaan, niin tällä lailla ei kuitenkaan paranneta siltä osin, että ne tasa-arvoisesti tulisivat paremmiksi ympäri Suomea, vaan parannetaan niillä alueilla, joilla ne yhteispalvelupisteet sattuvat nyt sitten — ehkä jonkun kunnan aktiivisuudesta johtuen — olemaan, vaikka tietenkin on hyvä, että ne paranevat sillä osuudella.

Me olemme tähän vastalauseeseen, joka siis esittää hylkyä, lähteneet siitä syystä, että vaikka tässä on kyse sisällöstä eikä niinkään sen toiminnan organisoinnista, niin järjestään kaikki ne asiantuntijat, jotka meillä olivat kuultavina valiokunnassa, jotka toimivat ja työskentelevät yhteispalvelupisteissä ja pitävät niitä käynnissä — olivat he siten avien, maistraattien, maakuntaliittojen, kaupunkien, TE-keskusten tai muiden työntekijöitä — olivat sitä mieltä, että tämä on kohtuuton hallinnollinen lisärasite, siksi että he kuitenkin koko ajan miettivät, mitenkä sen maakuntahallinnon aikana tätä asiaa pitäisi hoitaa. Elikkä nyt tehtäisiin lainsäädäntö, joka olisi sitten voimassa 22 kuukautta, ja koko sen ajan tämä sama porukka jo miettisi, mitenkä siinä maakuntahallinnon aikana tätä järjestetään, koska silloin tämäntyyppisiä yhteispalvelupisteitä, mitä nykyisin on, ei enää samalla tavalla järjestetä. Tästä syystä meidän mielestämme ei ole kohtuullista, että se porukka, joka nyt palvelee niitä ihmisiä ja tekee maakuntauudistusta, vielä muuttaisi toimintatapaansa tämän 22 kuukauden aikana uudella tavalla.

Elikkä tämän Kuntaliiton lausunnon perusteella, että tasa-arvoiset palvelut eivät lisäänty, ja siksi, että henkilökunta joutuu näitten yhteispalvelupisteiden sisällä kohtuuttomaan työrasitukseen, hallintoa, hallinnollista taakkaa tulee lisää, olemme joutuneet tekemään tämä hylkäysesityksen.

Kehittämistä siis on, ja esimerkiksi Mikkelin kunnan — muistaakseni Mikkelin — puolelta tuli esitys, mitenkä tätä voitaisiin kehittää. Nyt jos nämä maakunnat tulevat, niin meillä pitäisi sitten olla samanlainen palveluarkkitehtuuri kunnan, maakunnan ja valtion puolella, jotta meidän järjestelmät olisivat yhteensopivia, jotta se käyttäminen olisi helpompaa. Ja tätä pitäisi kehittää, ei niinkään pelkästään miettiä sitä, tässä kohtaa, miten ne digitaaliset palvelut sitten ihmisille saadaan. Se on tärkeätä, kyllä, mutta tämä arkkitehtuuri ei tällä hetkellä palvele oikeasti sitä tavoitetta, kun tämä kokonaisuus on levällään.

Tämä siis esittelynä tälle vastalauseelle.

14.36 Lasse Hautala kesk: Arvoisa rouva puhemies! Koko 2000-luku on kehitetty yhteispalvelupisteitä ja niiden palveluvalikoimaa ja niin tehdään tässäkin lakiehdotuksessa. Tuo meidän edustaja Paatero tuossa hylkäysesityksessään kiinnitti huomiota Kuntaliiton lausuntoon, jossa epäillään sitä, että tasa-arvoiset palvelut eivät lisäänty. Riippuu nimen-

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

omaan siitä, jos kunta ei perusta yhteispalvelupisteitä, ja näkisin, että on kuntien velvollisuus huolehtia kuntalaisten tasavertaisista palveluista ja perustaa niitä pisteitä. Siitä on kysymys, eli tarvitaan huolenpitoa ihmisten palvelujen saatavuudesta. Yhteispalvelulain keskeisimpänä tavoitteena on turvata kansalaisten asiointipalvelut koko maassa ja tarjota näitä julkisen hallinnon viranomaispalveluja keskitetysti yhdestä paikasta. Niitä on perustettu moniin, moniin kuntiin, ja ne ovat toimineet tavattoman hyvin, niin että myös pienemmillä paikkakunnilla on ollut mahdollisuus näitä palveluja saada.

On selvää, että maakuntauudistuksen myötä näille yhteispalvelupisteille tulee kasvamaan ja niihin palkattavien henkilöiden osaamiseen tulee kiinnittää erityisen suurta huomiota niin, että he kykenevät sitten ihmisiä näissä asioissa auttamaan. Tämän lakiesityksen sisältöön liittyy aivan uusi toimintamalli, jossa sähköiset palvelut on haettavissa asiakaspäänteellä, etäpalvelut kuvayhteyden avulla eri viranomaisiin, ja sitten on myös tämä palveluneuvojan kanssa tapahtuva asiointi ja myös se, että paikan päälle tulee viranomaisia hoitamaan näitä asioita. Mutta erityisen tärkeää on se, että ihmisten, palvelupisteiden vetäjien, osaamiseen kiinnitetään huomiota. Se on ihan ratkaisevaa yhteispalvelupisteiden toiminnan kannalta.

14.38 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että tässä esityksessä parannetaan tätä nykytilaa merkittäväällä tavalla. Erityisen iloinen olen siitä, että nyt tähän oikeudenmukaiseen kustannustenjakoon on kiinnitetty huomiota. Se on ollut monessa kunnassa vakava ongelma. Esitys täsmentää nyt tätä asiaa. En nyt myöskään jaa edustaja Paateron näkemystä siitä, etteikö tämä laki lisäisi näitten palveluiden saatavuutta ja myös sitä joustavuutta niiden järjestämiseen. On aivan selvää, että tämä asia on hyvin pitkälti kuntien aktiivisuuden varassa, mutta itse näen niin, että emme voi myöskään kunnille alkaa säättämään uusia velvoitteita tässä taloudellisessa tilanteessa, vaan sen täytyykin olla kuntien omalla vastuulla, millä tavalla tätä yhteispalvelua järjestetään. Kuten vanha suomalainen sananlaskukin sanoo: askel askeleelta portaita kiivetään. Itse näen niin, että emme voi nyt jättää tätä lakia hyväksymättä ja järjestää sitä kautta jotakin 22 kuukauden taukoa, jolloin meillä ei olisi mitään pohjaa sille kehittämiselle. Tämän lain myötä luodaan pohja myös sille, miten aikanaan maakuntauudistuksessa yhteispalvelua siellä alueella järjestetään.

14.39 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Kun kristillisdemokraateilla ei ole hallintovaliokunnassa jäsentä, niin olen yrittänyt tässä tämän mietinnön ja myöskin vastalauseen kautta päästä sisälle siihen, millä tavoin tässä nyt sitten todellisuudessa tätä yhteispalvelupistetoimintaa parannetaan. Ilmeisesti tämä omakustannusperiaate nyt tässä paremmin toteutuu, elikkä kuntien tulisi sitten saada korvauksensa siitä, mitä tällä hetkellä järjestävät, mutta jos ymmärsin edustaja Paateroa oikein, niin kuitenkin kunnille ei sinällään tule mitään uutta velvoitetta järjestää näitä yhteispalvelupisteitä, jos ne eivät niitä tähänkään asti ole laittaneet kuntoon.

Toisena olisin halunnut tiedustella mahdollisilta valiokunnan jäseniltä, joita ehkä vielä on täällä salissa, tätä "esteettömyys"-käsitettä. Me olemme puhuneet nyt täällä näistä diginatiiveista ja niistä, jotka ovat digisyrjäytyneitä. Mutta millä tavalla on sitten vammaisten, esimerkiksi näkövammaisten, kannalta saavutettavuus näissä palveluissa? Nousiko se esille näissä kuulemisissa millään tavalla? Onko mahdollisuus saada esimerkiksi puhuttuna näitä ohjeita, mitä sitten löytyy eri viranomaisten verkkosivuilta?

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

Kolmantena olisin vielä sitten kiinnittänyt huomiota tähän, kun täällä sanotaan, että laki mahdollistaa myös esimerkiksi asiakaslähtöiset, ajanvarauksella tehtävät kotikäynnit. Kuinka realistista on todellisuudessa odottaa, kun nyt on hyvä jos yhteispalvelupisteeseen saadaan kaikki viranomaiset jonkun tietokonepääteen taakse, että sitten sieltä voidaan tilata kotikäyntejä esimerkiksi jonnekin syrjäseudulle? Jos tämä on todellisuutta — se tuli joissakin kuulemisissa esille, että tällaisia esimerkkejä on — niin sehän tietysti kuulostaa hyvältä, mutta tätä ehkä niin sanotusti soppii eppäillä.

Sitten tämä maakuntalakiin kytkeminen. Täällä nyt kovasti todistellaan sitten tässä mie-tinnössä, että tämä on itsenäinen esitys, joka ei sinällensä ole riippuvuussuhteessa maakun-tauudistukseen. Jos näin on, niin ilmeisesti tämä voidaan hyväksyä ihan tällaisenaan il-man, että tarvitsee sitten odotella niitä maakuntalakiuudistuksia. Mielellään tästäkin olisi kuullut lisää valiokunnan jäsenten kuulemisissa kuulemia näkökantoja.

14.41 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Ensin pikkusen politiikkaa. Oudol-ta kuulostaa, että keskustassa voidaan olla niin paljon eri mieltä: toisaalta edustaja Hautala sanoo, että kuntia tämä velvoittaa, ja toisaalta taas sitten edustaja Kärnä sanoo, että toivot-tavasti tämä ei velvoita, että ei nyt voida antaa uusia tehtäviä kunnille. Tosiasiassa tällä ny-kylainsäädännöllä, jos olen oikein ymmärtänyt, voidaan tätä jatkaa.

Mielestäni tässä kohtaa olisi ollut tärkeämpää valmistautua maakuntauudistukseen ja viedä tätä siinä rinnalla ja sen henkilöstön, jota näissä on, voimavarat kohdentaa siihen uu-den, tulevan suunnitteluun niin, että se olisi tehty myös valtiovallan kanssa yhdessä. Kyllä minulla on henkilökohtaisesti semmoinen unelma, että me olisimme voineet postitoimipis-teet liittää tähän niin, että ne olisivat erittäin merkittävä osa yhteispalvelupisteitä, jolloin me olisimme pystyneet turvaamaan nyt lakkautuksen uhan alla olevia asiamiesposteja ja postipisteitä — jotka on monellakin haja-asutusalueella jo lakkautettu — sillä Posti on kui-tenkin tärkeä osa haja-asutusalueitten toiminnallista kokonaisuutta. Sinne oltaisiin voitu keskittää lupapalveluita. Nyt meillä tavallaan yhteiskunnasta virtaa rahaa erälle yksittäi-selle norjalaiselle yritykselle, joka toimittaa meidän lupia verovaroin.

Meidän pitäisi tavallaan ottaa haltuun tämä, että yhteiskunnan raha virtaa yhteiskunnan omissa kanavissa, kun meillä näitä yhteispalvelupisteitä on, ja kun tämä on hallituksessa ja edellisessä hallituksessa hyväksi nähty, että näin edetään, niin nyt oltaisiin vahvistettu pos-tien asemaa ja todellakin tuotettu meidän ajokortit ja niin edelleen valtion organisaatiossa toimien ja oltaisiin tuettu yhteispisteitten rakennetta myös rahallisesti.

14.43 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Yhteispalvelupisteitten kehit-täminen on tärkeä asia, ja itse ainakin olin kuuntelevinani edustaja Hautalan puheenvuo-ron sillä silmällä, että ei se kunnille lisätehtävävaatimuksena ollut, mutta kunnathan näitä yhteispalvelupisteitä järjestävät. Tulevana viikonloppuna on vaalit, tulee uusia valtuutettu-ja — onko heillä ajatuksia yhteispalvelupisteitten kehittämisestä? Kyllä minusta tämä on asia, minkä pitää koko ajan olla työn alla, eikä tässä kannata varrotta tulevaa maakuntaa. Sitten se aikanaan siirtyy maakuntaan, ja kunnat ovat edelleenkin silloin vielä yhteispalve-lupisteissä järjestäjinä.

Sähköinen palvelu ja laajakaistojen toimiminen koko Suomessa ovat aivan välttämättö-miä edellytyksiä sille, että nämä yhteispalvelupisteetkin tulevat siihen tarkoitukseen, mi-hin ne on suunniteltu. Niiden saavutettavuus, mikä on täällä monessa puheenvuorossa jo tullut esille, vaatii välttämättä hyviä sähköisiä yhteyksiä, ja toivon, että laajakaista-asia

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

Suomessa etenee tässä 100-vuotisessa hengessä, niin kuin täällä on muutamissa puheen-vuoroissa toivottu, ja ainakin se laajakaista jokaisesta talosta sen 100 metrin päähän saada, niin kuin on ajatuksena.

Ikäihmisten ja vammaisten huomioiminen tässä yhteispalvelupisteitten toiminnassa on erittäin tärkeää, ja esteettömyyden määritelmä, on sitten kysymys näkövammaisesta tai liikuntavammaisesta, on tärkeä asia, ja se tulee huomioida.

Yhtenä asiana, mitä täällä ei ole vielä nostettu keskusteluun, toivoisin, että myös liikkuvat yhteispalvelut olisivat asia, mitä voitaisiin kehittää. Kotikaupungissani Kouvolassa myös päiväkodit ovat jo liikkuva palvelumuoto. Tulevaisuudessa tämä voisi olla yhteispalvelupisteissäkin yhtenä vaihtoehtona, että liikkuvia palveluja kehitettäisiin lisää.

14.45 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Tässä ei ole kovin suuresta esityksestä kysymys, ja tämä perustuu nykyisenkaltaiseen viranomaisten sopimusperusteiseen yhteistyöhön.

Tästähän on annettu aikanaan yli sata lausuntoa, ja lausunnonantajat ovat lähes kaikki suhtautuneet pääsääntöisesti myönteisesti, mutta sopimusperusteisuuden suurimmiksi ongelmiksi koettiin palveluvalikoiman kirjavuus eri asiointipisteissä ja kustannusten alueelliset ja paikalliset erot. On myös tärkeätä, ettei näitä palvelupisteitä enää vähennetä ja ettei niissä käyvien matkat tulisi kohtuuttoman pitkiksi. Ja niin kuin täällä edellinenkin edustaja sanoi, tässä ei nyt ehdoteta sitovasti niitä säännöksiä, mitä viranomaisten palveluja yhteispalvelupisteiden palveluvalikoimaan sisältyy.

Mielestäni tämä nyt on kaikesta suppeudesta huolimatta ihan hyvä esitys. Jos tässä sitten on seurantaa ja jotain puutteita tulee, niin ainahan mahdollisuus on korjata esitystä.

14.46 Sirpa Paatero sd: Puhemies! Edustaja Essayah'lle: koska nyt näyttää, että hallituspuolueet eivät vastaa kysymyksiin, vaikka he tätä tukevat, niin yritän täältä opposition edustajana vastata, vaikka vastustan tätä lakiesitystä.

Tähän käytettävyyteen: Meillä ei tämän yhteydessä tullut esiin, mutta meillä on ollut hallintovaliokunnassa yleisesti viranomaisten kaiken nettikäytettävyyden osalta EU-lainsäädäntö, joka on tulossa ja jonka kautta se tulee, mutta niin kuin tässä äsken esittelin vastalauseita, siellä on tarvetta tähän palveluarkkitehtuuriin saada jotain tolkkullista yhtenäisyyttä, jotta meillä ei olisi nämä tulevan maakunnan, kunnan ja valtion arkkitehtuurit kaikissa verkkojärjestelmissä erilaiset ja ihmisten ihan sen takiakin, ihan ilman mitään handi-capejakin todella hankala käyttää niitä.

Tässä ei todellakaan tule yhteispalvelupisteitä lisää, ja edustaja Mäkipään esille nostama palveluverkkojen moninaisuus ei muutu yhtään mihinkään. Tällä ei vaikuteta mihinkään verkkoihin yhtään mitään. Yhteispalvelupisteet ovat olleet hyvä käytäntö, tuen sitä täysin, mutta nyt tässä aikataulussa tällainen muutos ei palvele sitä tavoitetta, mikä tälle on asetettu.

Kotikäynteihin ei ollut minkäänlaista esimerkkiä, että semmoista olisi missään tehty. Hauska ajatus, koska voisihan se olla, että kun nyt työntekijät muun muassa TE-keskuksista ja muista ensin hajotetaan 18 maakuntaan, minkä jälkeen heidän työpanoksensa on jollekin maakunnalle nolla pilkku jotakin ja he toimivat siellä yhteispalvelupisteessä, niin sitten joku ihminen ajanvarauksella varaisi semmoisen ihmisen käymään kotonaan, ihana ajatus. Kyllä minä tuen siinä kohtaa hallitusta, jos niin tehdään.

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

14.48 Ville Vähämäki ps: Puhemies! Hankalia kysymyksiä toki nämä käytettävyyssasiat, ja pohdinkin tässä sitä, että itse asiassa tämä lakiesityshän toteuttaa Sipilän hallituksen digitalisaatio-ohjelmaa ja on hyvä esitys sinänsä. No sitten, kun ajattelee näitä sähköisiä palveluita ja yhteispalvelupisteitä, niin siellä tämä käyttöneuvonta, mitä yhteispalvelupisteissä voidaan antaa myöskin digipalveluitten osalta, on hyvä asia, ja ehkä tämä vie oikeaan suuntaan. Mutta sitten kun katsotaan sitä, minkälaisia mahdollisuuksia meillä on käyttää näitä digipalveluita, niin meillä on kännykkä, iPadit, kannettavat ja tietokoneet ja kaikissa on vähän omat käyttöliittymähaasteensa ihmisille, joten ehkä sinne pitää vielä tehdä niitä uudistuksia.

Kokonaisuudessaan sitten, jos ajatellaan niitä kustannuksia, mitä tästä tulee, täytyisi katsoa kokonaisuutena ne koko julkishallinnon kustannukset. Minä luulen, että säästöjä tälläkin tullaan sitten saavuttamaan, kun saadaan ihmiset käyttämään enemmän digitaalisia palveluita ja myöskin saamaan sitä etäneuvontaa, kuinka näitä palveluita voidaan käyttää.

14.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ja mietinnössä on erittäin paljon hyviä aineita siihen, että siirrymme aidosti ja oikeasti toimivaan nettipalvelusysteemiin tässä maassa. Tämä digiloikka ei tapahdu tietenkään itsestäänselvästi, vaan tämä tarkoittaa sitä — aivan niin kuin täällä valiokunnan mietinnössä lukeekin — että viranomaisen on myös neuvottava näitä ihmisiä. Ei voi olla niin, että ihminen, joka ottaa tämmöiset digitaaliset palvelut käyttöön, heti olisi asiantuntija. Omasta kokemuksestani voin kertoa, että kun ensimmäisiä kertoja tein metsäveroilmoitusta ja alvi-ilmoitusta netissä, niin eihän se nyt ihan helppoa ollut, mutta kolmannen kerran jälkeen, kun siihen on nyt tottunut, sehän menee ihan helposti.

Mutta varsinkin iäkkäämmälle väestölle tämä on ihan varmasti semmoinen asia, jossa tarvitaan neuvontaa ja ennen kaikkea sitä, että valtio kantaa tässä vastuunsa. Valtiohan on tässä purkanut. Mehän olemme eduskunnassa tähän asiaan syyllisiä sen takia, että olemme purkaneet valtion palvelupisteitä eri puolilta Suomea. Kotikunnastani on lähtenyt Kansaneläkelaitoksen toimisto, työvoimatoimisto, ja sitten vielä verotoimistokin on siellä hyvin hyvin tyhistetysti, ei juuri ollenkaan.

Elikä valtio on itse aiheuttanut ongelman. Siksi meidän valtion pitää se myös hoitaa, antaa riittävät määrärahat, että digitaaliset palvelut ovat tulevaisuutta ja digitalisaatio etenee, sillehän me emme voi enää mitään, mutta valtion on kannettava vastuu, ja se tulee nimenomaan laajakaistaverkkojen rakentamisen kautta. Muutenhan tämä homma ei onnistu, jos ei nopeita laajakaistoja saada syntymään tähän maahan kaikkialle. Tässä meillä on valtiolla vastuu, ja sen takia eduskunnan pitää tämä asia ottaa vakavasti. Seuraavia budjetteja tehtäessä toivoisin esimerkiksi EAKR:n rahoja, näitä Euroopan unionista tulevia rakennerahastojen rahoja, joita on siellä miljoonia kuitenkin. Sen parempaa rakennerahastohanketta kuin laittaa laajakaistaverkot kuntoon tässä maassa ei ole. Se on kilpailuneutraali kaikille ihmisille, kaikille yrityksille ja ennen kaikkea pitkäaikainen investointi.

14.52 Ville Vähämäki ps: Puhemies! Vielä ihan lyhyesti kaksi epäkohtaa. Niistä toinen tulikin tässä mainittua.

Kelan puhelinalvelun jonotuksen maksullisuus: Kyllähän tämä on kohtuuton tilanne, että sinne joutuvat jotkut henkilöt soittamaan useasti, jonottamaan ja maksamaan siitä, kun kysymys on siitä, että pitäisi etuisuuksia ja tietoja sieltä kysellä ja omaa asiaansa edesaut-

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

taa, ja sitten joudutaan vielä ostamaan puheaikaa kännykkään, että voidaan nämä asiat hoitaa. Taisi olla edustaja Myllykoski, joka tämän epäkohdan aika hyvin toi esille.

Sitten nostan vielä tällaisen asian kuin alvin maksujen tilityksen ja sen ongelmallisuuden. Monella pienellä toiminimellä on ollut haasteita siinä, kuinka sen tilityksen oikein osaa hoitaa ja kuinka ne maksut saadaan sieltä kotikoneelta lähtemään. Kenties näihin voitaisiin saada joitain apuja.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 188/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vankeuslain, tutkintavankeuslain ja yhdyskunta-seuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 263/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 4/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

14.53 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä, josta on valmistunut mielestäni varsin laadukas mietintö, jossa teimme paljon yhteistyötä, kuuntelimme paljon asiantuntijoita ja keskustelimme, keskeiset muutoksethan liittyvät vangeille maksettavaan käyttörahaan, toimintarahaan ja palkkaan, siihen, miten vanki voisi vankilassaoloaikansa aikana ansaita pientä käyttörahaa ja miten tämä järjestelmä olisi tätä vangin toimeliaisuutta tukeva ja vahvistava.

Vankien taloudellisia etuuksia koskeva järjestelmä on nykyisin varsin monimutkainen, sillä se perustuu useisiin palkka- ja toimintarahaluokkiin, joiden perusteet eivät ole yksiselitteiset ja selkeät, ja sen takia tässä esityksessä niitä nyt selkeytetään.

Oikeastaan kaksi asiaa nostan täältä keskusteluun.

Tämä käyttörahan pienuus huomioon ottaen valiokuntaa puhuttivat todella paljon nämä puheluiden kalliit hinnat, joita näissä suljetuissa laitoksissa peritään. Kuulemisessa kävi ilmi, että tämä johtuu erityisesti siitä, että vankipuhelinjärjestelmä uudistettiin vuonna 2014. Kun se otettiin käyttöön, niin tähän järjestelmä uudistukseen liittyi se, että nämä puhelujen hinnat nousivat todella paljon. Tämä on sillä tavalla vähän ongelmallista, että jos vankilaa uudistetaan, niin maksajaksi joutuu vanki, ja tämä oli meistä mielenkiintoinen ajatus. Jos tämän aivan käytännönläheisesti rautalangasta selkokielelle vääntää, ei voi olla niin, että jos vankilan keittiössä kokin palkka nousee, niin vangin ateria pienenee. Ja tässä on vähän sama tilanne, että tämä on erittäin hassua ja omituista, ja sen takia valiokunta tästä kirjasi hyvin selkeästi, että tämä asia pitäisi muuttaa, kun seuraavan kerran kilpailutetaan nämä puhelimien käyttömaksut.

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

Sitten toinen, josta käytiin keskustelua, oli vankien sitominen. Perustuslakivaliokunta antoi siitä lausunnon, ja kävi ilmi, että sellaisena kuin hallitus oli sitä esittänyt, se ei toiminut, ja sen takia ne pykälät sieltä poistettiin. En käy tässä niitä kertaamaan ja lukemaan tätä sisältöä, ehkä varapuheenjohtaja Biaudet tulee enemmän puhumaan tästä. Totean vain sen, että tämä meidän ihmisoikeusperustainen lainsäädäntömme toimii tässä hyvin. Vaikka ajatellaan, että tämä vankien sitominen olisi ollut tietyllä tavalla kuljetusten aikana hyvä yhtenäistää ja tehdä yksinkertaiseksi, niin kuitenkin siellä tulevat sitten nämä yksilön oikeudet, että ketä voidaan missäkin tilanteessa ja millä perusteella sitoa. Kävi ilmi, että perustuslain näkökulmasta jokaisen kohdalla pitää erikseen ratkaista, mitä sen kuljetuksen aikana tehdään. Minusta tämä, että ihmisoikeudet tässä tulivat nyt selkeästi näkyviin, ne toimivat, niitä valvotaan ja niistä pidetään huolta, on prosessina tärkeä.

14.57 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa puhemies! Arvoiset kansanedustajat! On helppo jatkaa siitä, mihin edustaja Laukkanen lopetti. Hän nimittäin totesi, että tämä ihmisoikeusvalvonta esimerkiksi tässä tapauksessa osoitti, miten järjestelmämme toimii hyvin. Minulle se nimittäin osoitti, että järjestelmämme toimii hyvin huonosti.

Mistä tässä asiassa on kyse? Eduskunta hyväksyi yksimielisesti lakivaliokunnan ehdotaman lausuman ja lausui seuraavaa: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti valmistelemaan lainsäädäntömuutoksia, joilla vankikuljetusten turvallisuus voidaan taata nykyistä paremmin." Ja asiasta antamassaan mietinnössä, 17/2014, lakivaliokunta piti ongelmallisena sitä, ettei lainsäädäntö mahdollista kuljetettavien vankien sitomisesta päättämistä kuljetuskohtaisesti. Lakivaliokunta piti välttämättömänä, että hallitus jatkaa sellaisen säännöksen valmistelua, jonka avulla vankikuljetusten turvallisuus voitaisiin nykyistä paremmin taata. Valiokunnan mukaan relevantteja näkökohtia säännöksessä voisivat olla muun muassa kuljetettavien vankien määrä ja kuljetusolosuhteet. Kaupunkialueella kuljetuksessa käytettyjen autojen nopeus on alhainen ja autot joutuvat pysähtelemään, mikä kasvattaa vangin karkaamisvaaraa, joka saattaa siten aiheuttaa vaaraa turvallisuudelle. Eli lakivaliokunta käsitteli vankeuslainsäädäntöä, totesi epäkohdan tietyissä tilanteissa, ja vaikka se olisi muiden vankien turvallisuuden ja henkilökunnan turvallisuuden kannalta välttämätöntä, niin ei voida laittaa edes lyhytaikaisesti kaikille siinä samassa vankikuljetuksessa oleville vangeille käsirautoja. Lakivaliokunta ja eduskunta edellyttivät, että hallitus tuo tähän liittyvän korjausehdotuksen.

No, hallitus sitten näin menetteli, ja hallituksen esityksen sivulta 50 löytyi sitten tämän mukainen momentti, joka kuului näin — tai sanotaan ensin, että 1 momentissa oli tuotu esiin nämä perusedellytykset yksittäisen harkinnan kohdalla eli karkaamisen estäminen ja väkivaltainen käyttäytyminen, mutta sitten esitettiin lisättäväksi 2 momentti, joka kuuluisi näin:

"Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi kaikki samassa ajoneuvossa kuljetettavat vangit voidaan sitoa" — ja sitten tarkkana — "jos se on välttämätöntä vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi kuljetettavien suuren määrän, poikkeuksellisten liikenneolosuhteiden tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi. Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä."

No, tämä ainakin minulle kuulostaa hyvin järkeenkäyvältä. Eduskunta toivoi ja hallitus esitti, että jotta voidaan suojella kuljetuksen turvallisuutta, henkilöiden turvallisuutta, niin

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

voidaan poikkeuksellisesti tämän säädöksen nojalla lyhytaikaisesti laittaa kaikille kuljetettaville vangeille käsiraudat.

Sen jälkeen tämä esitys lähti lausunnolle eduskunnan perustuslakivaliokuntaan ja perustuslakivaliokunta katsoi, että tämä säädös on Suomen perustuslain vastainen. Voi hellanlettas sentään, että mennään niille vangeille laittamaan käsiraudat, jos se on välttämätöntä sen kuljetuksen turvaamiseksi, vankien turvaamiseksi, henkilökunnan turvaamiseksi — ei tällaista saa tehdä, Suomen perustuslaki kieltää tällaisen. Näin päätyi eduskunnan perustuslakivaliokunta ajattelemaan, ja niin kuin edustaja Laukkasen puheenvuoro äsken osoitti, me kansanedustajat ajattelemme, että no, kai siellä perustuslaissa sitten on sellainen pykälä, joka tämän kieltää, tai kai tämä tulkinta sitten on se ainoa mahdollinen oikeudellisesti perusteltu tulkinta tässä tulkintatilanteessa.

No, näinhän ei tietystikään ole. Kun minä katson, keitä lakivaliokunnassa on ollut kuultavana näistä asiantuntijoista, ja tunnistan nämä vanhat ystäväni erittäin tiukoiksi perustuslain tulkitsijoiksi ja varsinkin syytettyjen vankien, rikollisten oikeuksien ylитоitoittajiksi, niin en ollenkaan ihmettele, että yksimielinen perustuslakivaliokunta on päätenyt siihen, että ei sitä nyt saa mennä laittamaan käsiraudoja, jos se on välttämätöntä vankien turvallisuuden takaamiseksi, sen kuljetuksen turvallisuuden takaamiseksi väliaikaisesti, lyhytaikaisesti ja sitomisesta pitää välittömästi luopua — miten täällä sanottiin — kun se ei ole enää välttämätöntä. Luen uudestaan: "Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä." Tässä sitä nyt ollaan.

Minä haluan nyt kuulla perustuslakivaliokunnan jäseniltä, millä te perustelette tätä. Jos täällä ei ole ketään perustuslakivaliokunnan jäsentä tätä vastausta antamaan, niin esitän, että asia laitetaan pöydälle johonkin lähiaikojen istuntoon, jotta kuulemme jonkun perustuslakivaliokunnan jäsenen kertovan, miksi se on vastoin perustuslakia, että meillä vankikuljetuksessa, jossa on useita vankeja — on vaarallisempia vankeja ja vähemmän vaarallisia vankeja, niitä on samassa kuljetuksessa monia, ja heitä viedään esimerkiksi oikeudenkäyntiin — vangeille ei saa laittaa käsiraudoja tämän esityksen mukaisesti poikkeuksellisesti kaikille, jos se on välttämätöntä turvallisuuden varmistamiseksi.

Luen vielä tämän hallituksen esittämän momentin: [Eva Biaudet'n välihuuto] "Sen esitämättä, mitä 1 momentissa säädetään, lyhytaikaisen" — siis lyhytaikaisen — "kuljetuksen ajaksi kaikki samassa ajoneuvossa kuljetettavat vangit voidaan sitoa, jos se on välttämätöntä vangen tai muun henkilön" — siis vangen tai muun henkilön, esimerkiksi vangen vartijan — "turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi kuljetettavien suuren määrän" — siis pitää olla tällainen edellytys — "poikkeuksellisten liikenneolosuhteiden tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi."

Minä olen aikaisemminkin, niin kuin ilmeisesti edustaja Biaudet'n välihuudosta, josta en saanut selvää, voi päätellä, arvostellut näitä perustuslakiasiantuntijoita ja heidän johdolla tehtyjä ylituukkoja perustuslakivaliokunnan tulkintoja. Mutta onhan tämä nyt järjetöntä. Tämä on järjetöntä. On Suomen perustuslain vastaista heidän mukaansa, siis perustuslakivaliokunnan mukaan, laittaa vangeille käsiraudat, jos se on — ja luen tämän pykälän vielä kerran, kunhan löydän sen täältä, sivu 50: "... jos se on välttämätöntä" — siis välttämätöntä, ei tarpeellista, vaan välttämätöntä — "vangen tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi kuljetettavien suuren määrän, poikkeuksellisten liikenneolosuhteiden tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi. Sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä." Minä en käsitä ollenkaan enää. Minkä maan parlamentissa minä olen? Ja kuka täällä säätää lait? Eduskunnan perustusla-

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

kivaliokunnan kuulemat muutamat ylikiihkeiden, tiukkojen tulkintojen kannattajaprofessorit vai Suomen eduskunta? [Eva Biaudet: Kuka puhuu?] Todellakaan en käsitä ollenkaan.

En ole sitä mieltä, että se, että ihminen on joutunut vankilaan tai tutkintavankeuteen, veisi häneltä kaikki oikeudet, [Eva Biaudet: Aijaa!] ei tietystikään. — Edustaja Biaudet, kun jatkatte oikeustieteen opintojanne, niin tulette huomaamaan, että nykyinen oikeustiede lähtee siitä, että se, että ihminen joutuu vankilaan, ei tarkoita, että hänen oikeutensa, normaalit oikeutensa, perusoikeutensa loppuisivat. [Eva Biaudet: Olen lukenut kaikki rikosoikeudet!] — Olette suorittanut? No hyvä! [Eva Biaudet: Ja prosessin myös!] — Ja prosessin, no sitten tiedättekkin, että se ei tarkoita sitä. [Eva Biaudet: Puuttuu vain gradu!]

Sellainen ajattelu, että me voimme ottaa kaverin telkien taakse, pitää häntä vangittuna — hän on vankilassa, hänen oikeuksiaan on rajoitettu, hän on vanki — mutta sitten kun häntä kuljetetaan esimerkiksi oikeudenkäyntiin, niin jopa tilanteessa, jossa on välttämätöntä muiden vankien turvallisuuden vuoksi, vanginvartijoiden turvallisuuden vuoksi laittaa hänelle käsiraudat lyhytaikaisesti kuljetuksen ajaksi, se on vastoin meidän perustuslakiamme — hei, haloo, tämä on aivan järjetöntä. On perustuslain mukaista laittaa kaveri koppiin ja pitää hänet siellä. On perustuslain mukaista, että hänet on tuomittu vankeuteen tai hän on tutkintavankeudessa. Mutta on perustuslain vastaista laittaa hänelle käsiraudat lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi, jos se on välttämätöntä muiden ihmisten turvallisuuden takaamiseksi. Tätä mieltä on Suomen eduskunnan perustuslakivaliokunta armon vuonna 2017.

Esitän, että asia pannaan pöydälle.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän vielä, että edustaja tekee täsmällisemmän esityksen, mihin istuntoon haluatte pistää tämän pöydälle.

Herra puhemies! Riittääkö, että seuraavaan puhemiesneuvoston sopivana pitämään istuntoon, joka lähiaikoina pidetään?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tulkitaan, että seuraavaan täysistuntoon. — Seuraavaksi edustaja Biaudet.

[Zyskowicz pyytää edustaja Biaudet’lta anteeksi tätä koskevia puheitaan.]

15.08 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies! Hän ei saa anteeksi. — Tässä menee pasmat aivan sekaisin, kun edustaja Zyskowicz veti tuollaisen kiihkopuheen täällä. Mielestäni hän teki juuri sitä, mitä hän yrittää usein tehdä. Hän itse asiassa puhuu asian vierestä täysin. Kysymyshän ei ole siitä, että ei voisi koskaan sitoa, vaan kysymys on siitä, että ei voi päättää joukkokuljetuskohtaisesti vaan on päätettävä jokaisen vangin kohdalta yksilöllisesti. Tämä on se suuri ero. Ja jos hän olisi vaivautunut eikä haluaisi käyttää muiden aikaa turhaan ja vielä eduskunnan voimavaroja turhaan ja vielä ehkä eri valiokuntien aikaa turhaan, hän näkisi, että kyse on yhden vankilan käytännön haasteesta. Heillä on vanhanaikainen kalusto, he tarvitsevat yhden auton lisää. [Sari Essayah: Mikä vankila?] — Vantaan vankila. — Siinä mielessä ehkä tämä asia nyt on hiukan liioiteltu, edustaja Zyskowicz, teidän näkökulmastanne, koska teillä on niin oma agendanne tässä perustuslakivaliokuntaa vastaan kohdistuvassa hyökkäyksessä, mutta kysymyksessä oikeasti ei ole tämänkaltainen asia. Itse asiassa hallitushan olisi hyvin voinut tietää tämän jo etukäteen. Perustuslakivaliokunta on jo ennen sanonut, että on ihan selkeä asia, että tällaisia päätöksiä ei voi tehdä joukkokoh-

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

taisesti, ryhmäkohtaisesti, vaan ne täytyy päättää jokaisen henkilön, jokaisen vangin kohdalla erikseen. Silloin se on mahdollista, ja siinä mielessä turvallisuuden vetoaminen johti hiukan harhaan. Myöskin perustuslakivaliokunta on lausunnossaan selvästi sanonut, että se sitominenkin voi olla terveysriski. Joutuu joskus miettimään hiukan eri intressejä ja punnitsemaan niitä ja miettimään, mikä on iso asia, mikä ei ole ja niin edelleen. Tässä kohdassa minun mielestäni, edustaja Zyskowicz, menette kyllä nyt hiukan väärään suuntaan.

Minun oikean puheeni ei itse asiassa pitänyt olla ollenkaan tästä asiasta, koska ajattelin, että tämä on niin itsestään selvää. Ajattelin hiukan samoin kuin edustaja Laukkanen ottaa esille vankien tilanteen ja puhua siitä, että tämä hallituksen esitys on sinänsä varmasti erittäin hyvä ja me olemme yhdessäkin käsitelleet sitä sovussa mutta valiokunta on silti päättänyt korostaa ja nostaa esille sen todellisuuden ja sen tosiasian, että vankien käyttörahan suuruus on erittäin niukka. Sitä ei ole nostettu tai siihen ei ole tehty muutoksia kymmeneen vuoteen. Siinä mielessä jos on niin, että tämän peruskäyttörahan lisäksi pystyy saamaan siten toimintarahaa, niin se hiukan suurenee. Tämä käyttöraha on noin 40—50 euroa kuukaudessa, ja sitten tällainen toimintaraha voi olla 100—200 euroa kuukaudessa, jolloin se tilanne on ehkä aika toinen. Mutta ei ole aina vangista kiinni, voiko hän olla toiminnassa mukana. Voi olla, ettei ole löytynyt sellaista toimintaa, johon voi osallistua. Siinä mielessä tähän pitää kiinnittää huomiota tulevaisuudessa, ja on kohtuullista, että heillä on mahdollisuus saada esimerkiksi hygieniatarvikkeita ja muuta riittävästi.

Tämä korostuu vielä, kuten edustaja Laukkanen nosti esille, kun jostain syystä on tehty tällaisia puhelinjärjestelmäsopimuksia puhelimen käyttöön, joka on niin sanottu vanhanlainen lankapuhelin, ja ne ovat erittäin kalliita. Siis ne puhelut ovat moninkertaisia hinnaltaan verrattuna meidän kaikkien muiden puheluihin, ja vangit joutuvat tämän maksamaan. Jos puhuu 10 minuuttia päivässä, niin koko tämä käyttöraha voi mennä ihan hyvin vain näihin puheluihin. Mitkään tavoitteet eivät tue sitä, että vankien yhteydet omaisiinsa ja muuhun siviiliyhteiskuntaan pienenevät, vaan on tärkeää, että he pystyvät olemaan yhteydessä sukulaisiin, ystäviin ja jopa hoitamaan jotain asioita. Siinä mielessä olen erittäin iloinen, että valiokunta aika tiukasti sanoo, että viimeistään seuraavassa puhelinjärjestelmää koskevassa kilpailutuksessa — sekin on siis aika pitkä aika, koska se sopimus loppuu vasta tämän vuoden lopussa — tulee varmistua siitä, että puhelujen hinnat vangeille eivät poikkea merkittävästi yleisten puhelujen hintatasosta. Kaiken lisäksi myöskin herättää minussa hämmästyksiä, että tähän asiaan ei ole saatu korjausta, vaikka oikeusasiamies jo vuonna 2015 on kiinnittänyt tähän vakavaa huomiota.

Muuten mielestäni asia on ihan kannatettava, ja en katso, että edustaja Zyskowiczin esittämä asia on sen arvoinen, että me käyttäisimme tähän yhtään tätä enempää aikaa.

15.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva valiokunnan mietintö koskien lakia vankeuslain, tutkintavankeuslain ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta on toki ajankohtainen ja varmaan tunteita herättävä mutta minun mielestäni ei nyt ehkä kuitenkaan mikään myrsky, [Eva Biaudet: Ei!]jos nyt myrsky kuitenkin, niin vesilasissa sitten. Mutta joka tapauksessa nämä vankien asiat ovat Suomessa kyllä mielestäni ja ihan oikeastikin sen kuulemisen perusteella, mitä perustuslakivaliokunta kävi, vähintään hyvällä tasolla.

Se, mistä keskusteltiin, totta kai, ja mihin edustaja Zyskowicz kiinnitti ansiokkaasti huomiota, on se, onko vankien sitominen tai käytännössä siis käsirautojen käyttäminen kuljetusten aikana mahdollista. Oikeastaan tästä pykälästä kuultiin asiantuntijoita ja käytiin pit-

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

kä keskustelu, ja oikeastaan tähän koskee vain niitä niin sanottuja tutkintavankiloita, kun vanki, joka on vangittu rikoksesta epäiltynä, sitten viedään tuomioistuimeen. Vantaan vankilaa, aivan kuten edustaja Biaudet puheessaan mainitsi, tämä lähinnä koskee, totta kai muitakin vankiloita mutta Vantaan vankilaa lähinnä, ja sieltä kuljetetaan sitten vangittu henkilö tuomioistuimeen tuomiolle rikoksestaan.

Tässä yhteydessä nykyinen tekniikka on jo tämän lakiesityksen ohi tavallaan ajanut, koska ennenhän oli sellaisia vanginkuljetusautoja, tällaisia amerikkalaisen tyyppisiä busseja, isoja henkilöautoja tai pikkubusseja, joissa henkilöt istuivat ikään kuin normaalisti penkeillä, mutta nyt on saatu kuulemma käyttöön jo sellaiset autot, joissa jokaiselle vangille on oma loosinsa, tällainen eräänlainen häkki, jossa hän istuu omalla penkillään turvavöihin köytettynä tai hän käyttää turvavyötä, niin kuin liikenteessä olevan pitääkin käyttää tieliikennelain mukaan. Tällaista ongelmaa, että hänet tarvitsisi sitoa tiukasti käsirautoihin, jotta ei aiheudu vaaraa joko itselle tai sitten siinä samassa autossa olijoille tai mahdollisesti karkaamistilanteessa ulkopuolisille, ei enää käytännössä ole. Ainakin näissä nykyaikaisissa autoissa jokainen istuu omassa pienessä aidatussa kopissaan, josta ei pääse ulos ennen kuin vanginvartija on avannut lukon ja päästänyt henkilön ulos. Periaatteessa tämä ongelma on pitkälti poistunut, mutta on aivan erinomaista, että edustaja Zyskowiec kiinnittää huomiota siihen, että pystymme lainsäädännöllä edistämään asioiden nopeaa toimintaa mutta myös ihmisoikeuksia. Molemmat pitää tuki ottaa huomioon.

Suomessahan oikeusasiamies valvoo vankiloiden ja vankien asemaa niin, että vankien asema ja heidän olosuhteensa vankilassa ovat inhimilliset eikä rikota ihmisoikeussopimuksia. Esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen sopimukset ja muut kansainväliset säännöthän oikeuttavat siihen, että vanki voidaan esimerkiksi käsirautoihin laittaa kuljetuksen ajaksi. Se ei ole mitään outoa, ja siitä on ihan ennakkopäätökset Euroopan ihmisoikeustuomioistuimesta, niin että ei tässä Suomikaan ole rikkomassa mitään lakeja eikä varsinkaan kansainvälisiä sopimuksia, joten tässä voisin todeta, että kun nykyiset määrärahat on käytetty järkevästi, niin näitä vankienkuljetusautoja, osastoituja autoja, täälläkin on jo olemassa ja tämä ongelma on käytännössä poistunut. Henkilö istuu siellä mennessä, kun häntä viedään tuomioistuimeen tai sieltä pois, omassa yksiossaan siinä autossa ja lukon takana, ja sitten kun kuljetus päättyy, niin lukko avataan ja henkilö pääsee taas joko sinne tuomioistuimeen tai vankilaan takaisin, eli tätä ongelmaa ei käytännössä enää ole. Varmaan jossakin puolella Suomea pieni ongelma on vielä, mutta en yhden tai kahden tapauksen takia lähtisi kyllä isoja johtopäätöksiä tekemään, koska kuitenkin parempaan suuntaan ollaan menossa.

15.17 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista kuunnella tätä lakivaliokunnan mietinnön ja myöskin sitten perustuslakivaliokunnan lausunnon pohjalta käytyä keskustelua.

Kuitenkin näyttää olevan niin, että edustaja Laukkanen tuossa aloituspuheenvuorossaan aika hyvin summasi nämä keskeisimmät kohdat. Elikkä ensinnäkin on todella tärkeää huolehtia siitä, että tosiaankaan nämä vankiloitten puhelinjärjestelmien uudistamiset eivät voi johtaa siihen, että esimerkiksi nämä puhelujen hinnat olisivat huomattavan paljon suuremmat kuin niin sanotusti vapaudessa eläville henkilöille. Ja toinen tärkeä asia on myöskin sitten näitten erilaisten niin sanottujen työrahojen ja vastaavien tasojen selvittäminen ja tietynlainen synkronisointi, niin että se ei johda esimerkiksi siihen, että henkilö vaikkapa työ-

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

toiminnan valitsee sillä perusteella, mistä ikään kuin saa parhaita palkkaa, vaikka se ei edesauttaisi sitten sitä hänen vapautumisen jälkeistä elämäänsä.

No, sitten ehkä tästä sitomispykälästä: Edustaja Hoskonen perustuslakivaliokunnan jäsenenä minun mielestäni hyvin ansiokkaasti selvitti sitä, että Suomessa nyt on muutamia harvoja tällaisia vankiloita ja että nämä säännökset liittyvät nimenomaan näihin yksittäistapauksiin harkinnan perusteella, mikä tässä perustuslakivaliokunnan lausunnossa tuli sitten selkeästi esille. Täytyy luottaa tässä tietenkin siihen, että valiokunnassa on kuultu runsaasti asiantuntijoita ja että tämä asia on käyty perusteellisesti läpi ja että tämä ei toisaalta estä myöskään tätä muitten vankien ja myöskään sitten muitten kuljetukseen osallistuvien turvallisuusnäkökohtien huomioimista, ja se on minun mielestäni kaikkein tärkeintä. Edustaja Hoskonen tuossa kertoi, että myöskin nämä turvallisuusnäkökohdat nykyisillä, uudistetuilta kuljetusvälineillä on pystytty huomioimaan, ja tämä on minun mielestäni kaiken tämän kuljetustoiminnan lähtökohta.

15.19 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa herra puhemies! Aivan alkuun haluan edustaja Biaudet'ta pyytää anteeksi sitä, että naljailin hänen tutkinnostaan. Pidän edustaja Biaudet'ta paitsi erittäin pätevänä kansanedustaja myös erittäin pätevänä juristina ja pahoittelen sitä, että kiihdyksissäni tulin naljailleeksi asiasta. Se ei ollut asianmukaista, ja sitä, kuten sanottu, pyydän anteeksi.

Mutta mitä itse asiaan tulee, niin argumentti on nyt ollut sellainen sekä edustaja Biaudet'n että edustaja Hoskonen puolelta, että kun käytännössä on olemassa Vantaan vankila ja siellä on ollut joitain ongelmia ja nyt kun ne ongelmat on kuljetuskaluston kehittymisen myötä ja ehkä muutoinkin pystytty pitkälle ratkaisemaan, niin tämä ei ole ongelma. No, itse asiassa minä en kiinnittänyt niinkään huomiota näihin käytännön ongelmiin, vaan minä kiinnitin huomiota nimenomaan tähän asian periaatteelliseen puoleen. Ei perustuslakivaliokunta arvioidessaan perustuslainmukaisuutta tietystikään miettinyt, onko se Suomessa Vantaan vankila vai onko Sukevan vankila vai onko joku muu vankila, vaan perustuslakivaliokunta mietti ja sen asiantuntijat opastivat valiokuntaa miettimisessään, onko tällainen momentti, mikä tänne pykälään esitettiin lisättäväksi, Suomen perustuslain mukainen. Nyt me tiedämme, että Suomen perustuslain mukaista ei ole, että laitettaisiin samaan kuljetukseen osallistuvista vangeista kaikille käsiraudat, vaikka "se on välttämätöntä [Eva Biaudet: Yhden kohdalla!] vangen tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi kuljetettavien suuren määrän, poikkeuksellisten liikenneolosuhteiden tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi" ja vaikka "sitomista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä". Tämä on se kysymys, ei Sukevan vankila eikä Vantaan vankila eivätkä bussit eivätkä muut, vaan tämä on periaatteellinen kysymys: Suomen eduskunnan perustuslakivaliokunta perustuslain ylimpänä tulkitsijana on käyttänyt harkintaansa ja todennut, että yksittäisen vangen, vartijan ja muun turvallisuus painaa sen verran vähän tässä pohdiskelussa, että vaikka olisi välttämätöntä näiden turvallisuuden varmistamiseksi ja säilyttämiseksi laittaa kaikille samaan kuljetukseen tuleville vangeille käsiraudat, on perustuslain vastaista säätää, että näin voitaisiin tehdä.

Edustaja Eva Biaudet on ihan oikeassa, tässähän on juuri kyse siitä, tuleeko jokaisen vangen kohdalla erikseen todeta siinä oleva riski esimerkiksi karkaamisesta tai väkivaltaisuudesta vai voiko olla niin, että jos on välttämätöntä vangen, vartijan tai jonkun muun paikalla olevan henkilön turvallisuuden takaamiseksi, niin voitaisiin laittaa kaikille poikkeuksellisesti lyhytaikaisesti käsiraudat. Minä kauhistelen sitä, että Suomen eduskunnan perus-

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

tuslakivaliokunta on päätnyt siihen, ett niden muiden vankien ja vanginvartijoiden turvallisuus ei paina riittvsti, jotta tmä voitaisiin katsoa perustuslain mukaiseksi. Minusta se on kauhistuttavaa. Onko tärkeämpää se, ett se yksittäinen vanki, jonka kohdalla yksilöllinen harkinta ei johtaisi käsirautoihin, välttyy näiltä käsiraudoilta, kuin se, ett otettaisiin huomioon välitön uhka tai katsottaisiin, ett se on välttämätöntä sen uhan poistamiseksi, joka kohdistuu samassa kuljetuksessa oleviin vankeihin ja vartijoihin? Siis tmä tulkin-ta ja harkinta ja punninta on nyt perustuslakivaliokunnassa tehty, ei koskien Vantaan van-kilaa, ei sitä, onko se bussi vai kuorma-auto vai pakettiauto tai onko se Sukevan vankila. Ei sitä harkintaa ole tehty, se on käytännön asia, vaan on harkittu periaatteellisesti, painaako näiden vankien turvallisuusriski ja vartijoiden turvallisuusriski, ja jos se koetaan välttämätömäksi sen riskin pienentämiseksi, niin painaako se niin paljon, ett jollekin konnalle, joka joko istuu vankilassa tai sitten on tutkintavankeudessa epäiltynä rikoksesta, voidaan laittaa käsiraudat. Ja nyt me olemme sitä mieltä, ett ei paina, heidän turvallisuutensa ei paina niin paljon, ett Suomen perustuslaki perustuslakivaliokunnan tulkinnan mukaan sallisi käsirautojen laittamisen kaikille samaan kuljetukseen osallistuville vangeille.

Tästä on kyse, ei Vantaan vankilan bussista. No, sitten jos mennään tähän puoleen, niin menee vielä vaikeammaksi. Perustuslakivaliokunnan jäsen Hoskonen kertoi, ett se on kyllä ihan yksilönvapauksien kunnioittamista ja kaikin puolin sopivaa, ett laitetaan johonkin lukittuun häkkiin — niin kuin hän sanoi. Se mies tai nainen saadaan laittaa sinne lukit-tuun häkkiin kuljetuksen ajaksi, ja se on teidän mielestänne hyvä juttu, mutta se, ett hä-nelle voitaisiin laittaa käsiraudat, on perustuslain vastaista. Käsittämätöntä!

Sitten pitää sanoa tästä pöydällepanosta, ett kun edustaja Hoskonen nyt kuitenkin rita-rillisesti yritti puolustaa ainoana perustuslakivaliokunnan paikalla olevana jäsenenä tätä perustuslakivaliokunnan kantaa, joka olisi ollut kyllä parempi kuulla esimerkiksi valiokun-nan puheenjohtaja Lapintieltä, niin vaikka edustaja Hoskosen yritys olisi oikeustieteen ter-mein niin sanottu kelvoton yritys — eli yritys oli hyvä, mutta lopputulos ei ollut kovin va-kuuttava [Naurua] eikä toteuttanut oikeasti asian perustelemista tyydyttävällä tavalla — niin katson, ett edustaja Hoskosen ritarillinen yritys on riittävä syy siihen, ett perun tä-män pöydällepanoesityksen. Ja ehkä asiaan on jonkun verran vaikuttanut sekin, ett sitä ei kukaan näytä kannattavan. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, otetaan tässä lyhyt vastauspuheenvuoro-kierros.

15.26 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lakitie-teelliset opintoni ovat kovin vaatimattomat: toki metsäpuolen ja kiinteistöpuolen lakeja olen jonkun verran lukenut, mutta tätä prosessioikeutta tai rikosoikeutta en ole lukenut.

Tärkeätä tässä on minun mielestäni huomata se, ett kun niitä nykyaikaisia kuljetusau-toja on jo olemassa ja siellä jokaiselle vangille tai tutkintavankina olevalle henkilölle on oma varattu tilansa, joka on hänelle turvallinen — turvallisuushan on myös sitä, ett jos joku siellä rupeaa riehumaan, hän ei riehumalla pääse aiheuttamaan vahinkoa toisille ihmi-sille, sehän siinä on se idea — jos auto ajaa vaikka metsään, niin ei kukaan pääse karkaa-maan, kaikki istuvat kuitenkin turvallisesti turvavöissä ja niin edelleen. Eli tässä on kyllä myrsky vesilasissa kysymyksessä.

Kolmas asia: Kun esimerkiksi Sukevalla tai jossakin muussa vankilassa näitä hienoja autoja ei ehkä ole, niin murheellistahan siinä on se, ett poliisi joutuu kuljettamaan heitä

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

sitten mustanmaijan takapenkillä suljetussa tilassa, joka on myös turvallinen. Ei tässä ole ongelmaa. Ymmärrän tämän ihmisoikeusasian, ja edustaja Zyskowicz on siinä asiassa hyvin ansioitunut.

15.27 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän ole niin, että turvallisuutta halutaan vähentää, vaan kysymys on siitä, miten se turvallisuus voidaan turvata ja miten se voidaan taata. Pitääkö se tehdä niin, että kajotaan oikeuksiin kuten yksilönvapauteen ja niin edelleen, vai voidaanko se tehdä muulla tavoin, jolloin ei tarvitse tehdä näin rankkoja toimenpiteitä — siitähän perustuslakiarvioinnissa on kysymys, ei siitä, että teidän mielestänne se olisi ollut parempi tapa tai pitääkö jostain tavasta enemmän.

Kysymys on siitä, että kun yksi henkilö aiheuttaa tämän vaaran, riittääkö, että häneen kohdistuu se, vai kohdistetaanko silloin vapautteen puuttuminen myös niihin, joilla ei ole mitään osallisuutta siihen. Mutta toki kysymys on siitä, että pitää turvata, ja on tietenkin viranomaisten, valtion ja meidän asia turvata se turvallisuus. Se on mahdollista tehdä ilman, että rikotaan näin perustavanlaatuisia oikeuksia. Eikö se nyt ole ihanteellinen ratkaisu?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten puhujalistaan.

15.28 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan mietintö ja nyt tämä keskustelu kyllä kirvoittavat sen ajatuksen, että tätä mietintöä kannattaa ehdottomasti käyttää perusteluna toiseen asiaan, joka siellä lakivaliokunnassa on kesken, eli tämä käräjäoikeusverkoston harventaminen.

Sukevan vankila on nimittäin se vankila, jossa myös näitä tutkintavankeja on, ja Iisalmen käräjäoikeuden kanslian lakkautushan on tässä esityksessä sisällä. Monta kertaa täällä salissa on sanottu, että se on nimenomaan näistä kaikista käräjäoikeuden kanslioista se, jonka lakkauttaminen ei näilläkään näkymin ole tuomassa mitään säästöjä, johtuen siitä, että tällä hetkellä Kuopiossa ei ole tarpeeksi tiloja siihen, että sekä Varkaudesta että Iisalimesta ollaan siirtämässä jutut sinne Kuopioon ja joudutaan rakentamaan lisää, plus että Iisalmen käräjäoikeuden kanslian asiakaskunnasta valtaosa tulee Sukevalta. Tämähän tarkoittaa nyt sitä, mitä edustaja Hoskonenkin totesi. Itse en tunne asiaa tarkasti, onko Sukevalla sitten minkälaisia kuljetusautoja, mutta olen kuullut, että kun siellä aiemmin kuljetusmatkoille riitti pienempi poliisimiehitys, kun lähdettiin käymään Iisalmissa, mikä yleensä vei korkeintaan puoli päivää, niin nyt kun lähdetään ajamaan sieltä Kuopioon, joka tulee jo lähestulkoon 90 kilometrin päähän Iisalimesta ja yli 100 kilometrin päähän Sukevalta, tarvitaan koko päivä tähän kuljetukseen, tarvitaan useampi poliisimies, jolloinka nämä kustannukset entisestäänkin kasvavat.

Elikkä nytten, kun me toteamme, että esimerkiksi tällaisissa kuljetuksissa ei voida käyttää sitä, että useampi vanki olisi yhtä aikaa tällaisessa niin sanotussa mustassamajassa ja kun ei voida perustella sitä muuten kuin yksittäistapauksen harkinnan perusteella, että näillä henkilöillä voisi olla käsiraudat, niin silloinhan tämä entisestäänkin on lisäämässä näitä kustannuksia, joita valtiolle on tulossa tästä Iisalmen käräjäoikeuden kanslian lakkauttamisesta. Näin ollen toivon, että jos täällä on vielä lakivaliokunnan henkilöitä paikalla, niin tämä mietintö otettaisiin vakavana perusteena sille, että [Puhemies koputtaa] Iisalmen käräjäoikeuden kansliaa ei lakkauteta.

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

15.30 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että oikeudelliset opinnot ovat kyllä jokseenkin vähissä, mutta enemmänkin tuolta työoikeuden puolelta on jonkinnäköistä tuntemusta.

Tämä keskustelu kirvoitti kyllä minut kysymään, olenko ymmärtänyt oikein — ja toivottavasti edustaja Hoskonen voisi sitten vahvistaa tai olla vahvistamatta näkemystäni — että tässä on kuitenkin kysymys siitä, että on ryhmä, jonka yhteinen nimittäjä on tässä kohdalla vanki, ja sillä yhteisellä nimittäjällä ei voida tehdä koko joukolle yhtenäistä päätöstä ilman, että rikotaan ihmisen perusoikeuksia. Eli jokaisen kohdalla voidaan tehdä tämä perusoikeudellinen arviointi, jos hän on uhka, mutta mielestäni sellaisen vangin sitominen, josta asiantuntemuksella siellä vankeinhoitolaitoksessa on hänen taustansa perusteella arvioitu, että hän ei ole uhka muille vangeille, on kyllä perusteetonta — se, että hänet sidotaan sen vuoksi, että hänen yhteinen nimittäjänsä näiden muiden kanssa on vanki. Tämä antaa semmoisen mielikuvan minulle, että meillä joiltakin ihmisryhmiltä oman kulttuuri-perimänsä tai vaikkapa meillä täällä kotimaassa olevaan vähemmistöön kuulumisen vuoksi voidaan yksilönvapautta rajoittaa ilman, että sitä perustellaan sen yksittäisen yksilön osalta. Minun mielestäni, jos olen ymmärtänyt oikein, tästä on nyt kysymys, että perustuslaki ei mahdollista jonkun yhtenäisen ja yhden nimikkeen perusteella tehtäviä ratkaisuja, jotka menevät yksilön oikeuden edelle.

15.32 **Ben Zyskowiec kok:** Arvoisa puhemies! Kun täällä on viitattu kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, niin tässä perustuslakivaliokunnan mietinnössä viitataan moniin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin ja -suosituksiin, mutta se lienee selvää, että tämä hallituksen esittämä momentti, joka nyt perustuslakivaliokunnan tulkinnan mukaan on vastoin Suomen perustuslakia, ei olisi ollut vastoin mitään Suomea sitovaa ihmisoikeusvelvoitetta.

Toiseksi: Tässä edustaja Biaudet kertoi, että näin rankoilla toimilla puututaan yksilönvapauteen. No, en ole ihan varma, etteikö se olisi aika rankka toimenpide, että suljettuun hikkiin, lukittuun hikkiin, laitetaan sen kuljetuksen ajaksi. Kyllä sekin kuulostaa aika rankalta toimenpiteeltä, mutta ehkä se sitten perustuslakiasiantuntijoiden tietämän mukaan — he ovat varmasti asiantuntijoita — on yksilölle vähemmän rankka toimenpide kuin se, että hänelle laitetaan käsiraudat.

Mutta, edustaja Myllykoski, ei ole niin, että jollakin yleisellä perusteella — sillä perusteella, että olet vanki, tai sillä perusteella, että kuulut vaikkapa johonkin etniseen ryhmään, tai sillä perusteella, että olet samassa kuljetuksessa kuin joku paloittelumurhaaja tai muuten vaarallinen raiskaaja — myös sinut voitaisiin laittaa käsirauteihin. Ei ole niin, vaan tässä hallituksen esityksessä oli monta edellytystä: ensinnäkin, että se on lyhytaikainen kuljetus, toiseksi, että se on samassa ajoneuvossa, mutta kolmanneksi, ja oleellisimmin, että se on välttämätöntä — siis välttämätöntä, välttämätöntä — vangin tai muun henkilön turvallisuuden takaamiseksi. Ja vielä edellytyksenä on, että tämä tilanne johtuu suuresta määrästä, poikkeuksellisista liikenneolosuhteista tai muusta näihin rinnastettavasta syystä. Ja edelleen säädettiin, että sitä ei voi jatkaa pitempään. Ymmärrän, edustaja Myllykoski, että yritätte ymmärtää parhain päin, ja se on hienoa, mutta ei ole niin, että pelkästään jollakin yleisellä perusteella [Puhemies koputtaa] voitaisiin toimia.

15.34 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Vielä lopuksi tästä asiasta omalta kohdaltani se, että perustuslakivaliokuntahan kuuli monia asiantuntijoita, kuten muun

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

muassa apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuojaa. Oikeusasiamieshän valvoo vankiloiden olosuhteita, että siellä vankeja kohdellaan niin kuin ihmisoikeussopimus edellyttää ja ihmisarvo yleensä edellyttää. Kuultiin myös professori Olli Mäenpäästä ja professori Kimmo Nuotiota, ja sitten professori Lavapuro antoi lausuntonsa ja professori Martin Scheinin antoi myös lausuntonsa kirjallisesti. Viime mainittu asiantuntijahan on kansainvälisesti arvostettu ihmisoikeusjuristi. Kyllä minun mielestäni tämä ihmisoikeuspuoli tässä tuli aika hyvin käsiteltyä ja myös se puoli, että kun vankia tai tutkintavankeudessa olevaa lähdetään viemään jonnekin tuomioistuimen käsittelyä varten, niin kyllä hänen oikeuksistaan pidetään huoli ja otetaan huomioon myös se, että kuljetuksessa on tietenkin muitakin vankeja monessa tapauksessa, että heidänkin turvallisuudestaan huolehditaan.

Pitää muistaa, että kun se kuljetus lähtee, niin eivät tietenkään ovet ole siinä autossa auki, se on jo lukittu sillä hetkellä, kun se lähtee. Siis ulko-ovet on lukittu, siitä ei pääse ulos millään. Onko sitten yhden lukon takana vai kahden lukon takana, se ei minusta ole tässä asiassa oleellista, koska kuitenkin on pidettävä huoli siitä, että ihminen viedään sinne tuomioistuimeen turvallisesti ja palautetaan sieltä omaan paikkaansa turvallisesti ja niin, että ei kenenkään muun, ulkopuolisen ihmisen turvallisuutta vaaranneta. Sehän tässä on se tehtävä. Ja kun kerran ihmisoikeustuomioistuimen ja Euroopan neuvoston ohjeet antavat tämän mahdollisuuden ja tämä pitää tehdä näin, niin minun mielestäni se on aivan oikein.

Siitä voidaan toki juridista semantiikkaa viljellä kovasti, menikö tämä nyt ihan kaikkien tyyli pisteiden mukaan, mutta kun ihminen on tehnyt rikoksen ja hänet on vangittu, niin kyllä hänen jonkun verran pitää sietää tietysti sitä epämukavuuttakin, koska onhan vankilassa oleminen vapaana olemiseen verrattuna erittäin, erittäin erilainen olosuhde kuin mihin me olemme täällä ulkopuolella tottuneet.

15.36 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa puhemies! Ehkä tätä keskustelua ei todellakaan kannata nyt pitkään jatkaa, kaikilla meillä on kiire vaalikentille. Mutta pitkään keskustelua voitaisiin käydä siitä, että perustuslakivaliokunnan jäsenen Hoskosen mielestä vangen, jota kuljetetaan vaikka sairaalaan tai oikeudenkäyntiin tai muualle, pitää sietää se, että hänet pannaan lukittuun autoon, eikä se riitä, vaan siellä lukitussa autossa hänet pannaan, niin kuin edustaja Hoskonen käytti ilmaisua, lukittuun häkkiin. Se hänen pitää sietää.

Mutta jos hänen pitäisi sietää se, että hänelle pannaan käsiraudat, koska se on välttämättömyyden muiden vankien tai muun henkilön turvallisuuden takaamiseksi, niin se on perustuslain vastaista. Sitä ei tämän vangen enää pidä sietää.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 263/2016 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 8/2017 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2017 vp

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.38 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan tämän hallituksen esityksen tavoitetta ympäristöluvanvaraisuuden keventämisestä. On hyvä, että luvanvaraisuus poistetaan monilta toimilta, joiden ympäristövaikutusten arvioidaan olevan vähäisiä, ja ne siirretään rekisteröintimenettelyn piiriin. Tällöin niiden ympäristönsuojeluvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Näin asetukseen perustuvat vaatimukset ovat samoja kaikille toimijoille ja toimintakohtaisiin lupiin verrattuna toiminnanharjoittajien asema yhdenmukaistuu. Tässä ehdotamme osin myös luvanvaraisuuskynnyksen nostamista hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä, ja saamansa selvityksen perusteella ympäristövaliokuntakin on pitänyt esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Yhdyn valiokunnan kantaan.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys jatkaa hallituksen linjaa byrokratian purkamiseksi, hallinnon sujuvoittamiseksi ja resurssien kohdistamiseksi oikeisiin painopisteisiin huolehtien kuitenkin samalla siitä, että hallinnon keventämistoimet eivät vaaranna ympäristönsuojelun tasoa ja että kansalaisten osallistumisoikeus ympäristöä koskevaan päätöksentekoon turvataan.

Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä linja, ja tällä on hyvä jatkaa.

15.39 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Valiokunnan mietintö on erittäin ansiokas, ja tässä mietinnössä toteutuu nimenomaan se hallituksen linja, jolla pyritään tämän vaalikauden aikana poistamaan mahdollisimman paljon turhaa byrokratiaa. Normeja puretaan ja ennen kaikkea pyritään siihen, että jos esimerkiksi joku yrittäjä on aikaisemmin joutunut siihen lupaviidaksoon ja on sitten estynyt liiketoiminta ja samalla jää tulematta ne paljon kaivatut työpaikat, niin tämäntyyppisillä pienillä muutoksilla näitä byrokratian loukkuja puretaan.

Pitää muistaa koko ajan, että meillä noin 2,9 miljardin euron edestä hankkeita seisoo lupamenettelyssä tuolla eri viranomaisissa tai tuomioistuimissa. Uskon, että joka ainoa hankke, mitä siellä on, on vakain tuumin tehty, elinkeinonharjoittajien tai yrittäjien rehellisesti tekemiä hakemuksia ja ne paperit vain jostain syystä jonkun byrokraatin pöydällä seisovat siellä. Meidän on kyllä tehtävä tässä Suomenmaassa ihan oikeasti nyt, sekä eduskunnassa että myös tuolla ministeriöissä ja muissa viranomaisissa, selkeä linjanmuutos, että saamme nämä investoinnit liikkeelle. Kun katsoo tuota Suomen taloutta ja velkaantumisvauhtia, niin emme kai tästä voi olla muuta kuin yhtä mieltä, että Suomen pyörät on saatava pyörimään. Tästä hyötyvät kaikki, ja kaikkein parhaiten siitä hyötyvät ne työttömät, joilla ei tällä hetkellä työtä vielä ole.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 35/2017 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 8/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 259/2016 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 4/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 259/2016 vp sisältyvät 1.-16. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys liikennekaareksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 161/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 3/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 6.4.2017 pidettävään täysistuntoon.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 6.4.2017 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen